

A C variáns

A PBK energia-munkacsoportja megalakulásától fogva küldetésének tartja az energia- és környezeti kérdéskör alapjainak tisztázását. Ennek érdekében a 2026-os nagy kérdésekről (az aszályról, a Dunáról, Paksról és a szélenergiáról) szóló viták idején 2026. augusztus 31-én levetítettük Paulus Alajos 1997-ben készült Szent Kristóf nyomában c. két részes dokumentumfilmjét, amiből itt egy nagyjából 10 perces rész szöveges átirata olvasható.

A Duna-kör (a filmben nyilatkozó Vargha János és Hajósy Adrienne) szerint a magyarországi oldalon a vízlépcső-beruházás leállítása után a szlovákok nem tudják a Duna vizét elterelni. Nézzük meg a tényleget a dokumentumfilmje alapján (04:33-tól kezdődően)!

Dr. Zsuffa István egyetemi tanár (1997): Az előzmények: 1977-ben a magyar és a csehszlovák kormány államközi szerződést köt a szigetköz rendezése érdekében a vízlépcsőrendszer felépítéséről, amelynek első terveit századunk elején a magyar vízimérnökök már elkészítették: A szerződés szerint a rendszer főlétesítményei a dunakiliti tározó és duzzasztómű, a bősi vízlépcsőhöz vezető hajózási célokat is szolgáló üzemvízcsatorna, a bősi vízlépcső és erőmű, a nagymarosi vízlépcső és erőmű. 1988-ban a magyar országgyűlés még az építkezés folytatása mellett dönt, de alig háromnegyed évvel később a kibontakozó környezetvédelmi mozgalmak és a politikai ellenzék nyomására a kormány azonnali hatállyal fölfüggeszti a nagymarosi vízlépcső építését, és a kormánydöntést a parlament is jóvá hagyja. Éveken át eredménytelen egyezkedés folyik a két ország kormánya között, miközben szlovák részről tovább építik a bősi komplexumot. A magyar kormány 1992 május 25-én fölmondja az 1977-es államközi szerződést. Bősnél az építkezés tovább folyik. Gyakorlatilag a szlovákok a C variánst építik, azaz az újabb olyan duzzasztóművet, amellyel az elkészült dunakiliti műtárgyat kívánják helyettesíteni. Az eredeti terv szerint a magyar területen megépült Dunakiliti duzzasztóművel a tározó vizét három irányba szétosztani: a bősi erőmű felé a zavartalan hajózást is biztosító fölvízcsatornába, a Szigetköz és a Mosoni-Duna mellékágaiba, valamint az Öreg-Dunába. Dunakiliti neve törökül kulcsot jelent. Valóban, a duzzasztó a rendszer kulcsa, amely annak az országnak a kezében lesz, amelynek a területén a mű működni fog. A Dunakilitit helyettesítő duzzasztó építése a magyar zsilip fölötti Duna-szakaszon történik, ahol a folyó mindkét oldala Szlovákiához tartozik.

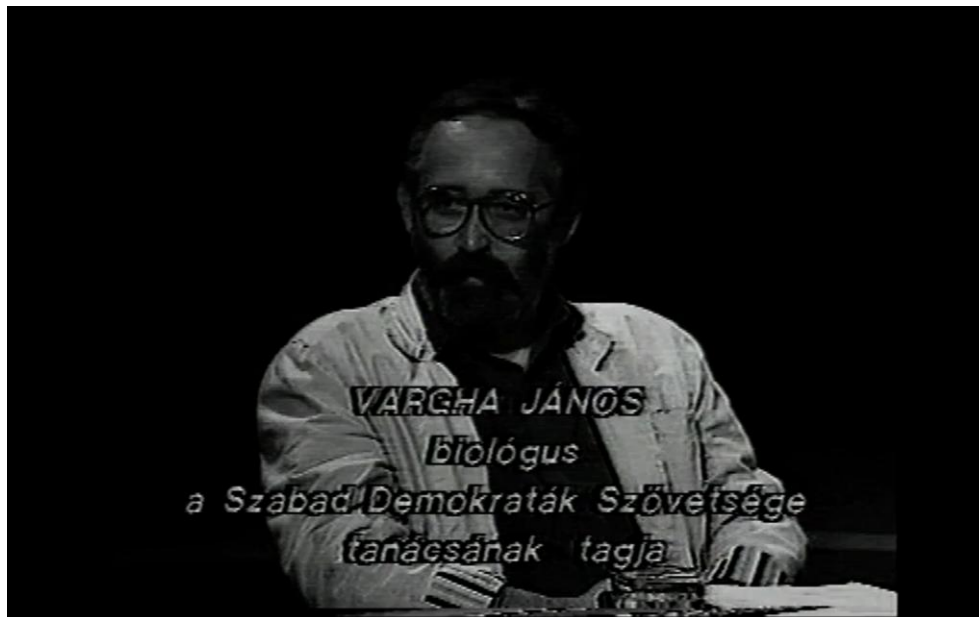

Láng Mercédesz (hidrológiai szakértő, Szigetközi Tájvédelmi Körzet, 1992): Amennyiben a dunakiliti duzzasztómű kerül üzembehelyezésre egy ökológiai cézzattal, akkor a hajózóút elmehtne a felvízcsatornán, ugyanakkor a Szigetközben annyi vizet lehetne visszapótolni egy duzzasztott vízszintből, ami megoldaná a mellékágak vízellátását is.

Vargha János biológus, a Szabad Demokraták szövetsége tanácsának tagja (Duna-kör, 1992): Meg vagyok győződve arról, hogy az úgynevezett C változat felgyorsított építkezése tulajdonképpen egy nyomásgyakorlás Magyarország felé, és hogy aki ismeri a szlovák nemzeti tanács idén január 20-i határozatát, az tudja, hogy ők sem gondolják komolyan a C változatot, mert a nemzeti tanács csak azokat az építési munkákat engedélyezte, amelyek az eredeti tervnek vagy annak a módosítása szerinti valamilyen változatba beleillenek, és az azzal összefüggő építési munkákat nem akadályozzák. Jó volna, hogyha a magyar közvélemény felismerné azt, hogy itt egy szemfényvesztés folyik. Természetesen komoly erőket vonultattak fel, hiszen azt akarják, hogy Magyarország komolyan megijedjen.

Láng Mercédesz, 1992: Vízlépcsőt nem jó kedvébe építenek az emberek, hanem általában válaszul valamire. Jelen esetben arra, hogy a főmeder süllyedéséből adódóan a hullámterek annyira föltöltődtek, hogy elvesztette a folyó, elvesztette a főmeder a kapcsolatát a mellékágrendszerrel. Ennek ökológiailag nagyon kedvezőtlen hatása van, hiszen a hullámtérnek alapvető eleme a víz. Azzal, hogy a szlovákiai oldalon épül a C változat, ezt a jelentős vízkormányzási műtárgyat elveszítjük. Hiszen a továbbiakban nem mi mondjuk meg, hogy mennyi víz szükséges a hullámtérben, hanem azt használhatjuk csak fel, amennyi vizet kapunk. 1991 novemberében, mikor először észleltük, hogy építik Szlovákiában a C variánst, jeleztünk Budapest felé mi szigetköziet, hiszen a mi földünkről van szó. Akkor azt a választ kaptuk, hogy papírtigris.

Dr. Hajósy Adrienne geofizikus, kormányfőtanácsos, 1992: A C variáns nem fog megépülni, hiszen hogyha figyeljük az építkezés ütemét, figyeljük azt, hogy mi történik, akkor abból lehet egy menetrendet elkészíteni magunknak előre, és ez rögtön mutatja, hogy ez az építkezés ez nem úgy halad, mint aminek az a célja, hogy ott a folyót eltereljék. Nem is ez volt a célja. Az elmúlt ugye három év mutatja, hogy ezt a magyar fél zsarolására használták csak.

Láng Mercédesz, 1992: Megpróbáltuk kidolgozni a C variáns várható hatásait, és megpróbáltunk mi ott sziget közben letenni egy megoldási javaslatot. Ezt a megoldási javaslatot sajnos elvetették. Jelen pillanatban sincs semmiféle kidolgozott válasz a C variánsra

Hajósy Adrienne, 1992: Magyarországnak joga és lehetősége is van arra, hogy megvédje az érdekeit. Vannak olyan nemzetközi fórumok, amiknek kifejezetten ez a célja, hogy a országok közti feszültségeket feloldják olyan rendelkezéseket, olyan szabályokat hozzanak, ami kötelező az országokra, és amik egyszerűen lehetetlenné teszik, hogy ezt az építkezést folytassák.

Láng Mercédesz, 1992: Pontosan a mi életfeltételeinket rontja a C variáns, és hiába szeretnénk mi megoldást, hiába szeretnénk mi adott esetben inkább egy bölcs kompromisszumot, mint egy ostoba pert, nincsenek meg a lehetőségeink. Holott per pillanat mindenki tudja azt, hogy akár akármilyen pereskedés évekig elhúzódik, és a természet nem fogja kivárni az évekig tartó pereskedést, hanem idő előtt, a per lezárta előtt sajnos tönkre fog menni.

Hajósy Adrienne, 1992: Én a látottak alapján, az ottaniakkal történő konzultációk alapján, az ottani tiltakozóknak az egyre erősödő hangja alapján azt bátran merem állítani, hogy itt októberben a Dunát nem fogják elterelni.

Koltai Gábor, a Szigetközi Tájvédelmi Körzet vezetője, 1992: Természetvédelmet nem lehet több 100 km-re a területtől csinálni. Másodsorban pedig még azt is szeretném megjegyezni, hogy egy demokráciában nem lehet az, hogy más dönt és más viseli a döntések következményeit. Azé kell hogy legyen a döntés joga, aki döntéseinek a következményeit viselni fogja.

Hajósy Adrienne, 1992: Hát én abban nem gondolkozom, hogy felépül a C variáns. Lehet, hogy ez elvakultságnak tűnik így mondva de én elég jól ismerem ezt az építkezést, ezért mondom, hogy az nem fog fölépülni.

Láng Mercédesz 1992: A mi szakértelmünk van megkérdőjelezve akkor amikor egyelőre még minden jóslatunk bejött a témával kapcsolatba. Gondolok itt a C változatra, amire a figyelmet mi hívtuk föl gondolok arra, hogy mi jeleztük először, hogy októberben valószínűleg áttöntenek a szlovákok, gondolva arra hogy megcsúsztuk az időben, hiszen ma már egyre nehezebb elképzelni, hogy akármilyen kompromisszumról is tárgyalni lehet Szlovákiával. És ez azért is keserves, mert ha nem tudunk tárgyalni, akkor kész helyzet elé fogunk kerülni. Jelen pillanatban sincs semmiféle kidolgozott válasz a C variánsra, holott pontosan a mi vidékünket teszi tönkre az egész.

Hajósy Adrienne, 1992 június: A Duna elrekesztése az nem egy könnyű művelet, tessék gondolni arra, hogy otthon csőrepedés van. Nagy baj van, jön a szerelő, és mindent elönt a víz és utána, mikor megmutatja a hibás csődarabot, akkor fogjuk látni, hogy picike lyuk van rajta, és mekkora gondot okozott. Hát kérem ott Dunacsúnynál, amit el akarnak zárni, az nem egy ilyen picike lyuk, hanem maga a nagy Duna folyó. Ez egy műszakilag unikum dolog lesz a világon. Ilyen még nem történt, nem épül ugyanis meg az a duzzasztómű, ami máshol ilyen helyeken megépül, tehát én a látottak alapján, az ottaniakkal történő konzultációk alapján, az ottani tiltakozóknak az egyre erősödő hangja alapján azt bátran merem állítani, hogy itt októberben a Dunát nem fogják elterelni.

1992. októberében a szlovákok a Duna
vizét a bósi erőműhöz vezették.

Híradó: Délelőtt Dunacsúnynál megkezdődött a Duna elrekesztése. A munkával hétfőn reggelre akarnak elkészülni utána úgymond természetes átfolyással megkezdődik a csehszlovák területen megépült tározó feltöltődése így a felvíz csatornáé is.

Híradó:A szigetközi mellékágak többségében csak mutatóban maradt víz. Szomorú látványt nyújtanak az egykor romantikus üdülőtelepek: kő és kavicsivatag lett a fás szigetek közt kanyargó, sok felé ágazó mellékágak rendszere. A látvány borzasztó. A folyó elterelése pedig holnap is folytatódik.

Láng Mercédesz (1997): 1992 szeptemberében látszott, hogy hiába szeretnék mi szigetköziet a Duna elterelése helyett inkább a dunakiliti duzzasztómű üzembe helyezését és ezzel a tájunk megmentését, a megegyezést, látszott, hogy nem fog létrejönni. 1992 október 24-én megkezdődött a Duna elterelése. Hatására a medrek kiszáradtak, a mentett oldalon pedig a talajvízszint drasztikusan lecsökkent. A beavatkozáson kellett gondolkodni a további katasztrófák elkerülése érdekében.

A dokumentumfilm alapján összeállította: Szarka László Csaba

Szent Kristóf példája I-II. elérhető a YouTube-on, Pálos Lászlónak (PVP Stúdió) köszönhetően:

Videólink: <https://youtu.be/NISF7xP7SeA> Fájlnév: szent kristof 2 2000.mpg

Videólink: <https://youtu.be/NISF7xP7SeA> Fájlnév: szent kristof 2 2000.mpg

2026 szeptemberében egy rövidített változat is elérhető lesz.

Pálos László további videóajánlatai:

Videólink: <https://youtu.be/Zp8nvCADK5M> Fájlnév: NICKEN.mpg

Videólink: <https://youtu.be/HmoGF5oMTy4ú> Fájlnév: 20071203 Kóthai GTTSZ.mp4

2025-ös dokumentumok:

<https://www.youtube.com/watch?v=M0zAlEaVD4Y> (Jánossy András a dunakörös veteran 2025-ben az atv műsorában)

<https://www.youtube.com/watch?v=cDQ6ICB5ZLk> (2025 július 16. Híradó, Czepek Gábor 7.44)

2026-os dokumentumok:

<https://www.youtube.com/watch?v=RwRRqwmlv2c> (2026. nyara)

<https://www.youtube.com/watch?v=5UIMeY6FMjl> (2026, Kapitány István)

<https://www.youtube.com/watch?v=r9ylvCID2LE> (Tóth Máté videója)

<https://www.youtube.com/watch?v=ywsjLozU4RM> (Steier József, ATV)

<https://www.youtube.com/watch?v=DgL7wYsjhM&t=209s> (Balogh Péter)

Videólink: <https://youtu.be/GsUkknjA8YM> Fájlnév: 20260731 (Magyar Péter válasza az első lényeges kérdésre)